

не површина на којима су заступљене биљне врсте биљки домаћина.

Члан 7.

Прописани ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 8.

Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско тестирање у производним засадима у Републици Српској, које врши овлашћена институција, приказан је у Табели 1. у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорака биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

Преглед броја узорака за лабораторијско тестирање из регистрованих расадника, биљака у промету и из увоза у Републици Српској, чије узимање врши Инспекторат, прописан је у Табели 2. у Прилогу 2. овог програма.

Члан 10.

(1) Визуелно се прегледају површине на којима су заступљене биљке домаћина, а опис мјеста узимања узорака и GPS позиција, као и остали подаци, наводе се електронским путем у Записнику информационог система Етфарм, односно подинформационог система Фито-Гис (у даљем тексту: Фито-Гис).

(2) На основу резултата спровођења овог програма и извјештаја из лабораторија омогућава се потпун преглед локација узорковања, те локација са негативним и позитивним узорцима унутар Фито-Гис-а.

Члан 11.

(1) Рок за узимање узорака матичних стабала из регистрованих расадника, производних засада и јавних површина, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2024. године.

(2) Резултати овог програма воде се и достављају електронским путем Министарству, користећи Фито-Гис, до 10. децембра 2024. године.

(3) Рок за узимање узорака из увоза и достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа од стране Инспектората је 31. децембар 2024. године.

(4) Све овлашћене институције одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања карантинских вируса који су предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, овлашћене институције одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о томе обавјештава Министарство.

Члан 12.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2024. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 13.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантинских вируса на *Rubus* spp. у Републици Српској у 2023. години (“Службени гласник Републике Српске”, број 29/23).

Члан 14.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.3-330-631/24
15. марта 2024. године
Бањалука

Министар,
Др Саво Минић, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања

1.1. Ток визуелног прегледа

Приликом визуелног прегледа и узорковања обратити пажњу на присуство симптома попут блиједих до изражајних прстенастих пјега на листовима, хлоротичних линија, мозаика, хлоротичних регија, изобличења и кржљавост листова. Чест је случај да заражене биљке остају заражене без испољавања видљивих симптома.

1.2. Узимање узорака

Узорковање и тестирање на вирусе треба да се уради током прољећа на новим младим листовима. Најмање два потпуно развијена листа треба да се узоркују са различитих грана, са главне стабљике један млађи и један старији лист са средишњег дијела гране. Узорковане листове са сваке биљке треба тестирати што прије након узорковања. Приликом увоза и прегледа узорака са границе узоркују се вршни изданци, дијелови стабла и биљке из културе ткива, као и полен од *Rubus* врста. До тестирања узорци треба да се држе у пластичним кесама на температури 4 °C, не више од седам дана. Узорци који су почели дјелимично да труле или показују знакове плесивости не треба да буду подвргнути тестирању, већ треба да се узму нови узорци.

1.3. Методологија лабораторијских анализа биљних узорака

Врши се међународно признатим и валидираним методама описаним у OEPP/EPPO Bulletin (2015) 45 (3), 445–449 PM 7/125 (1) ELISA tests for viruses; EPPO PM 7/2 (2) Tobacco ringspot virus, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2017) 47 (2); Bioreba Cat. No. 150977; Bioreba Cat. No. 120377; Bioreba Cat. No. 150777; Bioreba Cat. No. 151477; Bioreba Cat. No. 152277; Bioreba Cat. No. 152015; Griesbach, R A. 1995. Detection of Tomato ringspot virus by polymerase chain reaction. Plant Disease 79: 1054–1056; Menzel, W; Jelkmann, W; Maiss, E. 2002. Detection of four apple viruses by multiplex RT-PCR assays with coamplification of plant mRNA as internal control. Journal of Virological Methods 99: 81–92; Barbara, D.J., Morton, A., Ramcharan, S., Cole, I.W., Phillips, A. and Knight, V.H.: Occurrence and distribution of Raspberry bushy dwarf virus in commercial *Rubus* plantations in England and Wales. Plant Pathology, 50: 747–754, 2001.

ПРИЛОГ 2.

Табела 1. Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско тестирање у производним засадима у Републици Српској

Врста узорака	Малина и купина
Подручје	
Производни засади	20*

* Извршити узимање узорака водећи рачуна да буду заступљене оба домаћина.

Табела 2. Преглед броја узорака за лабораторијско тестирање из регистрованих расадника, биљака у промету и из увоза у Републици Српској

Узорци	Број узорака
Малина и купина	10

937

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

**ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Acidovorax
citrulli* (Schaad et al.) - ПРОУЗРОКОВАЧА БАКТЕРИОЗНЕ
МРЉАВОСТИ ПЛОДОВА ЛУБЕНИЦЕ НА ПОДРУЧЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2024. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, подручје дјеловања, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* (Schaad et al.) - проузро-

ковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* - проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице код произвођача расада, на пољопривредним газдинствима, у производним усјевима биљних врста домаћина патогена и на мјестима уласка пошиљки биљних врста домаћина патогена у Републику Српску, а које подлијежу фитосанитарном прегледу приликом увоза.

(2) Потенцијалне биљне врсте домаћини овог патогена (у даљем тексту: биљке домаћини) у Републици Српској су биљке из фамилије *Cucurbitaceae*, и то: лубеница, диња, краставац и тиква, односно биљне врсте наведене у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

(3) Посебним надзором истражују се локалитети на којима се у Републици Српској узгајају биљке домаћини из става 2. овог члана ради одређивања статуса истраживаног подручја за наведени организам, те утврђивања могућих путања уласка или ширења у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима и у промету увезеног сјемена спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Посебан надзор у производним усјевима, код произвођача расада и у пољопривредним газдинствима спроводи институције (у даљем тексту: овлашћене институције) које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана.

(4) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

Одабир локација врши се на основу познавања биологије карантински штетног организма *Acidovorax citrulli*, климатских услова за његов развој и географске дистрибуције и величине комерцијалних производних усјева, као и код произвођача расада на којима се узгајају биљке домаћини.

Члан 5.

(1) Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску, промет, код произвођача расада, затим производни усјеви и пољопривредна газдинства на којима се узгајају или расту биљке домаћини *Acidovorax citrulli*.

(2) Надзором се обухватају мјеста уласка пошиљки биљака домаћина на граничним прелазима као могућих путева уношења карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* у Републику Српску, промет, производни усјеви, код произвођача расада и пољопривредна газдинства на којима се узгајају: лубеница, диња, краставац и тиква.

Члан 6.

Вријеме вршења надзора код произвођача расада и у производним усјевима одређује се на основу животног циклуса штетног организма и фенологије биљака домаћина, а врши се у складу са међународно признатом и валидном ЕРРО дијагностичком методом.

Члан 7.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорака врши се током сезоне раста биљака домаћина, када су симптоми видљиви.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорака врше овлашћене институције, уз присуство запослених у Министарству који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и усјев за узимање узорака.

(3) Ток визуелног прегледа и начин узорковања прописан је у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио.

(4) Надзор зависи од врсте биљке домаћина и географског положаја и врши се:

1) код произвођача расада биљака домаћина,

2) у производним усјевима лубенице, диње, краставца и тикве.

(5) Биљке се прегледају појединачно, а опис мјеста узимања узорака и GPS позиција, као и остали подаци, наводе се електронским путем у Записнику информационог система Етфарм, односно подинформационог система Фито-Гис (у даљем тексту: Фито-Гис).

Члан 8.

Број узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства инфекције *Acidovorax citrulli* у производним усјевима, пољопривредним газдинствима и код произвођача расада у Републици Српској, које врши овлашћена институција, налази се у Табели 1. из Прилога 3. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорака биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

Број службених узорака из увоза и из увозног сјемена у промету за лабораторијско испитивање присуства *Acidovorax citrulli*, чије узимање врши Инспекторат, прописан је у Табели 2. у Прилогу 3. овог програма.

Члан 10.

(1) Лабораторијска испитивања узорака врше се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама ЕРРО Diagnostics PM 7/127 (1): *Acidovorax citrulli*, Bulletin OEPP/EPPO 46 (3), 444-462.

(2) Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, садрже и методе по којима је вршена детекција.

Члан 11.

(1) Локације узорковања и визуелних прегледа уносе се у Фито-Гис апликацију.

(2) Према резултатима спровођења овог програма и извјештаја из лабораторија, омогућава се потпун преглед локација узорковања, те локација са негативним и позитивним узорцима унутар Фито-Гис-а.

Члан 12.

(1) Рок за узимање узорака из производних засада, пољопривредних газдинстава, од произвођача расада и увезеног сјемена у промету, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2024. године.

(2) Резултати овог програма воде се и достављају Министарству до 10. децембра 2024. године, користећи Фито-Гис.

(3) Рок за узимање узорака из увоза, те достављање овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа од стране Инспектората је 31. децембар 2024. године.

(4) Овлашћене институције одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетног организма који је предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, овлашћене институције одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о томе обавјештава Министарство.

Члан 13.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2024. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 14.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* (Schaad et al.) - проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2023. години ("Службени гласник Републике Српске", број 29/23).

Члан 15.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-634/24
15. марта 2024. године
Бањалука

Министар,
Др **Саво Минић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Листа биљака домаћина осјетљивих на инфекцију бактеријом *Acidovorax citrulli*

- Гајене биљке из фамилије Cucurbitaceae, и то:
- лубеница (*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. & Nakai),
 - диња (*Cucumis melo* L.),
 - краставац (*Cucumis sativus* L.),
 - тиква (*Cucurbita pepo* L.).

ПРИЛОГ 2.

ТОК ВИЗУЕЛНОГ ПРЕГЛЕДА И НАЧИН УЗОРКОВАЊА

1.1. Ток визуелног прегледа

- Симптоми које узрокује *Acidovorax citrulli* манифестују се на листовима, плодовима и вријежама биљки домаћина.

- На листовима долази до појаве малих тамнобраон, угаоних и водом нагопљених лезија које су генерално неупадљиве.

- На расаду, с доње стране котиледона, уочавају се воденате лезије, као и оштећења хипокотила, што доводи до колапса у развоју биљака.

- На вријежама, временом долази до појаве некротичних пруга, а развитком обољења јавља се пуцање захваћеног ткива уз појаву бактеријског ексудата из формираних рак-рана.

- На плодовима лубенице симптоми се манифестују у виду тамних маслинастозелених пјега с горње стране плода. Лезије обично постају очигледне непосредно прије зрења плодова. Развојем обољења долази до пуцања епидерма на плоду и појаве бактеријског ексудата. На осјетљивим сортама лубенице може доћи до развоја већих пукотина и појаве влажне трулежи. На плодовима диње симптоми се манифестују у виду мањих удубљених лезија, веће бројности које се временом спајају и доводе до трулежи и појаве пуцања захваћеног дијела плода.

1.2. Узорковање за лабораторијско тестирање

- Узимање узорака за лабораторијско тестирање треба да се врши истовремено са визуелним прегледима, у периоду вегетације.

- Узорковање дијелова биљака домаћина са израженим симптомима (листови, вријежа и плодови) за лабораторијска тестира-

ња врши се у периоду вегетације, односно у периоду испољавања симптома.

- Приликом узорковања потребно је испоштовати принципе добре праксе за узорковање биља и биљних дијелова за лабораторијско тестирање (нпр. евиденција података о узроку на лицу мјеста узорковања, коришћење одговарајућег прибора и материјала за узорковање, дезинфекција прибора и алата итд.).

ПРИЛОГ 3.

Табела 1. Број узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства инфекције *Acidovorax citrulli* у производним усјевима, пољопривредна газдинства и код произвођача расада у Републици Српској

Подручје	Биљке домаћина из фамилије Cucurbitaceae
Република Српска	90
Укупно	90

* Извршити визуелни преглед и узимање узорака за лабораторијско тестирање на биљкама домаћинима у зависности од њихове заступљености.

Табела 2. Број службених узорака из увоза и из увозног сјемена у промету за лабораторијско испитивање присуства *Acidovorax citrulli*

Узорци	Број визуелних прегледа са узорковањем ради тестирања латентне инфекције
Увезене пошиљке биљки домаћина и увезено сјеме у промету	3
Укупно	3

Табела 3. Укупан број узорака за Програм посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* на подручју Републике Српске у 2024. години

Узорковања и визуелни прегледи	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Производни засади, пољопривредна газдинства и произвођачи расада у Републици Српској (Табела 1)	90
Увоз (Табела 2)	3
Укупно	93

938

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, одлучујући о захтјеву Републичке дирекције за обнову и изградњу Републике Српске, Бања Лука, за издавање лиценце за израду техничке документације, на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18), доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Утврђује се да Републичка дирекција за обнову и изградњу Републике Српске испуњава услове за обављање послова стручног надзора над изградњом објеката који се финансирају или суфинансирају из јавних прихода Републике, кредитних задужења и донација, за које грађевинску дозволу издаје:

А) Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, и то:

5. архитектонске фазе,